NcertHelp
© www.ncerthelp.com
www.ncerthelp.com

केन्द्रीय विद्यालय संगठनम् , हैदराबाद संभागः

द्वितीयसङ्कलनात्मकं मूल्याङ्कनम

कक्षा – अष्टमी **अङ्काः – 60**

विषयः - संस्कृतम् **अवधिः - सार्धद्विहोरे**

छात्रस्य नाम :- ....

कक्षा :- अष्टमी , विभागः :- ....

अनुक्रमाङ्कः :- ....

निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम् :- ....

	क		ख		ग		घ		
प्राप्ताङ्काः :-		+		+		+		=	
	06		12		18		24		60

परीक्षकस्य हस्ताक्षरम् :- ....

अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति

1. क - खण्डः अपठित अवबोधनम् - 06 अङ्काः
2. ख - खण्डः रचनात्मकलेखनम् - 12 अङ्काः
3. ग - खण्डः अनुप्रयुक्त व्याकरणम् - 18 अङ्काः
4. घ - खण्डः पठित अवबोधनम् - 24 अङ्काः

छात्राणां कृते सूचना -

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।
2. प्रश्नानां उत्तराणि उत्तरपुस्तिकायां एव लेखितव्यानि ।
3. प्रश्नानां उत्तराणि खण्डानुसारं क्रमशः लेखितव्यानि ।
4. एकस्य खण्डस्य प्रश्नानां उत्तराणि एकत्रैव लेखितव्यानि ।

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

खण्डः ‘ क ’ अपठितावबोधनम्   06 अङ्काः

1. अधोलिखतम् अपठितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत -----

प्राचीनकाले “मथुरा” नगरे एकः क्रूरः नरपतिः आसीत् | तस्य नाम कंसः आसीत् | कंसः श्रीकृष्णस्य मातुलः आसीत् | सः कंसः देवकीं, वसुदेवं च कारागारे अक्षिपत् | तत्र कारागारे एव श्रीकृष्णस्य जन्म अभवत् | वसुदेवः स्वपुत्रं शिशुं श्रीकृष्णं करण्डके निधाय यमुनायाः नद्याः पारे गोकुलम् अनयत् | ततः सः नन्दस्य पुत्रीं च गृहीत्वा मथुरानगरीम् प्रत्यागच्छत् |

1. एकपदेन उत्तरत–   1/2 x 4 = 2

   i. कुत्र क्रूरः नरपतिः आसीत् ?   उत्तरम् ----------------------

   ii. कारागारे एव कस्य जन्म अभवत् ?   उत्तरम् ----------------------

   iii. कस्य पितुः नाम वसुदेवः आसीत् ?   **उत्तरम्** ----------------------

   iv. श्रीकृष्णस्य मातुलः कः आसीत् ?   उत्तरम् ----------------------

2. पूर्णवाक्येन उत्तरत –   1 x 1 = 1

   i. वसुदेवः स्वपुत्रं श्रीकृष्णं कथं गोकुलम् अनयत् ?

   उत्तरम् -- -------

3. निर्देशानुसारम् उत्तरं चित्वा लिखत –   1 x 2 = 2

   i. “ कंसः ” इत्यस्य का विभक्तिः ? (प्रथमा / सप्तमी / तृतीया)

   उत्तरम् ....

   ii. “ क्रूरः नरपतिः” इत्यत्र विशेषणम् किम् ? (क्रूरः / नरपतिः / इत्यत्र)

   उत्तरम् -------------------

4. **अस्य अनुच्छेदस्य कृते उचितं शीर्षकं लिखत ।**   1 x 1 = 1

   ....

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

www.ncerthelp.com

खण्डः ‘ ख ’ रचनात्मक कार्यम् - 12 अङ्काः

2. मञ्जूषातः प्रार्थना पत्रे उचितपदैः रिक्तस्थानानि पूरयत – **1 x 6 = 6**

दिनाङ्कः , भवताम् , निवेदनम् , ज्वरेण , दिनद्वयस्य , चिन्मयविद्यालयः

प्राचार्यमहोदयाः ,

1. .... ,

दिल्ली

आदरणीयाः महोदयाः ,

सेवायां 2 ---------------– अस्ति यद् अहम् 3 ---------------–पीडितः अस्मि ।
अतः आगामिनः 4 ----------------–अवकाशः दीयताम् इति प्रार्थये ।

5 ---------------– 20 - 1 – 2014

6 –––– ---------शिष्यः

निर्मलः

3. अधोदत्तं चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायां प्रदत्त शब्दानां सहायतया **षड्** संस्कृतवाक्यानि लिखत –
1 x 6 = 6

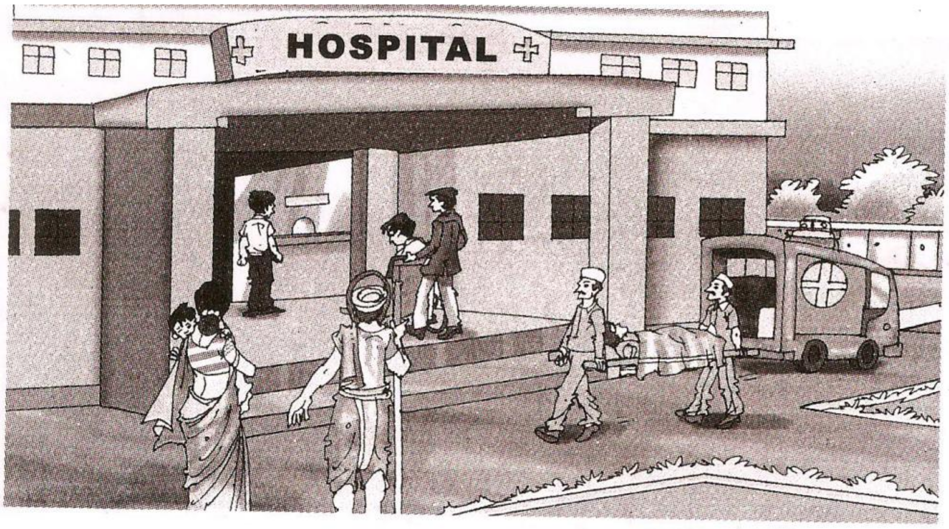

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

मञ्जूषा

चिकित्सालयः, भवनम् , महिलाः , अस्ति , सेवाम् , परिचारिका , जनाः , परिचरति, आगच्छन्ति , औषधम् , करोति , ददाति , रुग्णान्, वाहनम् , चिकित्सर्थम् , स्त्री , वृद्धः , वैद्यः, सन्ति

1. ....
2. ....
3. ....

4. ....
5. ....
6. **...**

अथवा

अधोदत्तां कथाम् मञ्जूषायां प्रदत्त शब्दानां सहायतया पूरयत –

एकदा वल्मीकिः नाम **1.** .... आसीत् | सः **2.** .... सह स्नातुं **3** .... अगच्छत् | **4. ……………….** व्याधेन विद्धं एकं **5** .... अपश्यत् | तदा तस्य **6** .... द्रवीभूतः |

<u>मञ्जूषा</u>

हृदय:, तमसानदीम् , महर्षि: , क्रौञ्चपक्षिणम्, स्वशिष्यैः , **मार्गे**

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

खण्डः 'ग' अनुप्रयुक्तव्याकरणम् – **18 अङ्का:**

4. मञ्जूषायां प्रदत्तपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत – 1/2 x 4 = 2

एते , एताः , एतत् , एतानि

i. बालकाः उद्याने ----------- फलानि खादन्ति |

ii. ---------- --- बालिकाः उद्यानात् गृहं गच्छन्ति |

iii. ------------ बालकाः ' क्रिकेट ' क्रीडाम् क्रीडन्ति |

iv. अहम् ------------ फलम् मित्राय ददामि |

5. रेखाङ्कितपदानां संन्धिम् अथवा सन्धिविच्छेदं कृत्वा लिखत - ½ x 4 = 2

यथा - <u>शिवालयः</u> = **शिव + आलयः**

(i) अद्यापि = अद्य + -----------------

(ii) स्मरणार्थम् = स्मरण + ----------

(iii) इति + अस्मिन् = ---------------

(iv) सहसा + ---------- = सहसैव

6. मञ्जूषायां प्रदत्त-विलोमपदानां मेलनं कुरुत – ½ x 6 = 3

अधः, प्रदानम् , अवरोहः , सार्वजनिकम् , पुरतः , परकीयम्

i. आदानम् x ------------------

ii. उपरि x ------------------

iii. स्वकीयम् x ------------------

iv. आरोहः x ------------------

v. व्यक्तिगतम् x --------------------

vi. पृष्ठतः x --------------------

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

7 .उदाहरणमनसृत्य लकारपरिवर्तनं कुरुत - 1 x 4 =4

यथा - सः अध्यापकः **भवति** | सः अध्यापकः **अभवत्** |

वर्तमानकालः (लट्)	-	अतीतकालः (लङ्)
i. सा शिक्षिका अस्ति।	=	----------------------------- |
ii. महिलाः जलम् नयन्ति ।	=	----------------------------- |
iii. ते बालकाःगृहं गच्छन्ति |	=	------------------------------ |
iv. वयं पाठं पठामः |	=	-------------------------------- |

8. अधोलिखित- वाक्येषु कोष्ठकात् उचित-क्रियापदैः पूरयत – 1 x 4 =4

i. त्वं पत्रं --------------------| (लिखसि \ लिखतः \ लिखन्ति)

ii. अहम् ------------- मातरम् | (नमामि \ नमति \ नमन्ति)

iii. ते पादकन्दु**केन** -------------- | (क्रीडन्ति \ क्रीडतः \ क्रीडति)

iv. मम समीपे पुस्तकानि ------------- | (सन्ति \ अस्ति \ स्तः)

9. कोष्ठकेषु दत्तेषु शब्देषु उचितशब्दरूपेण रिक्तस्थानानि पूरयत – 1/2 x 2=1

i.------------------ परितः वृक्षाः सन्ति | (विद्यालयस्य \ विद्यालयम् \ विद्यालय:)

ii. सीता ------------- सह वनम् अगच्छत् | (रामेण \ राम: \ रामस्य)

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

10.अङ्कानां अग्रे मञ्जूषातःउचितसंख्यावाचाकपदानिचित्वालिखत– ½ x 4 = 2

सप्तनवतिः , चतुष्षष्टिः , चतुःपञ्चाशत् , पञ्चसप्ततिः

i. 54 - -----------------------

ii. 75 - ---------------------

iii. 97 - -------------------------

iv. 64 - -----------------------

खण्डः- 'घ'-पठितावबोधनम् – 24 अङ्काः

11. अधोलिखितं गद्यांशं, नाट्यांशं च पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते**न** लिखत –

अ. गद्यांशः –

476 तमे ख्रिस्ताब्दे आर्यभटः जन्म लब्धवान् इति तेनैव विरचिते 'आर्यभटीयम्' इत्यस्मिन् ग्रन्थे उल्लिखितम् | ग्रन्थोऽयम् तेन त्रयोविंशतितमे वयसि विरचितः | ऐसिहासिकस्त्रोतोभिः ज्ञायते यत् पाटलिपुत्रं निकषा आर्यभटस्य वेधशाला आसीत् | अनेन इदम् अनुमीयते यत् तस्य कर्मभूमिः पाटलिपुत्रमेव आसीत् |

1.एकपदेन उत्तरत – 1/2 x 2= 1

i. आर्यभटस्य ग्रन्थस्य नाम किम् ? उत्तरम् -----------------

ii. आर्यभट : कदा जन्म लब्धवान् ? उत्तरम् -------------------

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

2.पूर्णवाक्येन उत्तरत– 1 x 1 = 1

i. आर्यभटस्य वेधशाला कुत्र आसीत् ?

उत्तरम् --

3.निर्देशानुसारम् उत्तरं चित्वा लिखत – 1/2 x 2 = 1

i.“आर्यभटस्य” इत्यस्य का विभक्तिः ? (षष्टी / सप्तमी / तृतीया) **उत्तरम्** -----------

ii. “ आसीत् ” इत्यस्य कः लकारः ? (लट् \ लङ् \ लोट्) उत्तरम् --------------

आ- नाट्यांशः –

रोजलिन् > हला , आत्मानमपि पश्य |

चेनम्मा > आम् | आम् | पश्यामि एव | मम सविधे कङ्कतम् ,
कुण्डलम् , केशबन्धः , घटिपट्टिका , कङ्कणम् , इत्यादीनि
सर्वाणि विराजन्ते | किमसि वक्तुकामा ?

रिपश्वी > इदं ध्यातव्यं यद् एतानि सर्वाणि वस्तूनि प्रायः प्लास्टिकेन निर्मितानि सन्ति |

कचनार् > पूर्वं तु प्रायः कार्पासेन , चर्मणा , **लौहेन** , लाक्षया , मृत्तिकया , काष्ठेन ,
निर्मितानि वस्तूनि एव प्राप्यन्ते स्म |

1. पूर्णवाक्येन उत्तरत – 2 x 2 = 4

i. चेनम्मायाः समीपे कानि कानि वस्तूनि **विराजन्ते** ?

उत्तरम् --

ii. कच**नार्** किं वदति ?

उत्तरम् --

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

12. श्लोकांशान् मेलयत – 1 x 4 = 4

i. अस्त्युत्तरस्यां -- पुण्यगन्धं मनोहरम् ।

ii. वृक्षाग्रवासी -- चित्रं चैत्ररथं यथा ।

iii. नन्दनं विबुधोद्यानं – न च पक्षिराजः ।

iv. अनेकगन्धप्रवहं - दिशि देवतात्मा ।

i. ---------------------- - ---------------------------------

ii. ------------------------- - ---------------------------------

iii. --------------------------- - ---------------------------------

iv. ---------------------------- - -------------------------------

13. रेखाङ्कितपदस्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत – 1 x 4 = 4

i. <u>**गजधरः**</u> सुन्दरः शब्दः अस्ति |

प्रश्न: ---?

ii. पाटलिपुत्रे <u>**आर्यभटस्य**</u> वेधशाला अस्ति ।

प्रश्न: ---?

iii. कुमारसंभवम् महाकाव्यं <u>**कालिदासेन**</u> लिखितम् ।

प्रश्न: ---?

iv. पृथिव्या: मानदण्ड: <u>**हिमालय:**</u> अस्ति ।

प्रश्न: --?

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...

NcertHelp
© www.ncerthelp.com

14. अधोलिखितपदानि आधृत्य संस्कृते**न** वाक्यानि रचयत – 1 x 3 = 3

i. स्वकीयम् > --

ii. प्रदेशस्य > --

iii. हिमालये > --------------------------------- ---------------------------------

15. घटनाक्रमानुसारं वाक्यानि पुनः लेखनीयानि – 1 x 6 = 6

1. सावित्री ज्योतिबाफुले महोदयेन विवाहम् अकरोत्।
2. सावित्री 1831 तमे वर्षे जन्म अलभत।
3. 1848 तमे वर्षे पूणे - नगरे कन्यानां कृते प्रथमं विद्यालयम् आरभत।
4. सावित्र्याः मृत्युः 1897 तमे वर्षे अभवत्
5. 1851 तमे वर्षे बालिकानां कृते अपरः विद्यालयः प्रारब्धः।
6. सावित्र्याः माता लक्ष्मीबाई , पिता च खण्डोजी इति अभिहितौ ।

उत्तराणि

i.---

ii.---

iii. ---

iv. --

v. ---

vi .---

*समाप्तम् *

Visit www.ncerthelp.com for Ncert Solutions in Text and Video , CBSE Sample papers, Exam tips, NCERT BOOKS, Motivational Videos, Notes for All Classes and Many More...